

Akademičarki Vandi Kochansky-Devidé v spomin

Dne 26. februarja 1990 je v Zagrebu v 75. letu starosti umrla Vanda Kochansky-Devidé, redna članica Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti in upokojena redna profesorica paleontologije na zagrebški univerzi.

Njena življenjska pot se je začela 10. aprila 1915 v stari kuriji na Kaptolu v Zagrebu. Po materi je bila Slovenka, po očetu pa Hrvatka s poljsko-češkimi predniki. Že zelo zgodaj je vzljubila naravo in življenje v njej. Po gimnazijskih letih se je posvetila študiju biologije na zagrebški univerzi, tam leta 1938 diplomirala, leta 1943 pa doktorirala iz biostratigrafije. Od l. 1935 je delala v Geološko-paleontološkem zavodu zagrebške univerze; najprej je pomagala pri vajah in urejevanju paleontološke zbirke kot demonstratorica, od l. 1938 do 1953 je bila asistentka, leta 1953 je postala docentka in 1962 redna profesorica za paleontologijo. Svoja prva znanstvena dela je posvetila terciarnim mehkužcem in se

k njim vračala tudi še pozneje. Njeno glavno področje pa je postalo raziskovanje fuzulinidnih foraminifer, ki jih je najprej spoznavala pri terenskih delih na velebitškem karbonu in permiju v ekipi prof. M. Salopeka. Po začetnih težavah s to zahtevno fosilno skupino so se hitro vrstili uspehi. Z izsledki in tehtnimi razpravami se je uvrstila med najboljše poznavalce te pomembne karbonske in permijske fosilne skupine na svetu. Opisala je več kot 150 vrst, med njimi 33 novih vrst in podvrst iz 66 rodov, se ukvarjala z njihovimi zapletenimi filogenetskimi problemi, hkrati pa obdelovala tudi spremljajoče male foraminifere in apnenčeve alge. Napisala je 200 razprav in člankov, od tega okoli 100 znanstvenih del, med katerimi jih je kar precej tudi o fosilih s slovenskega ozemlja. Sama in s sodelavci je v Sloveniji objavljala v revijah *Geologija*, *Razprave IV. razr. Slovenske akademije znanosti in umetnosti*, *Rudarsko-metalurškem zborniku* in v *Proteusu*.

Z veliko vnemo se je lotila tudi zgodovine naravoslovnih znanosti na Hrvaškem

ter tamkajšnjih raziskovalcev in s 17 deli zapolnila veliko praznino. Zavzeto je raziskovala tudi zgodovino Lipoldovega rodu in življenjsko pot prvega slovenskega geologa Marka Vincenca Lipolda. Geološki bibliografiji Hrvaške je posvetila sedem člankov. Napisala je dva učbenika za paleontologijo, prvega skupaj s prof. M. Salopekom, in iz njih smo se učili paleontologijo tudi starejši slovenski geologi. Bila je urednica Geološkega vjesnika od 1959 do 1973, revije *Palaeontologia Jugoslavica* 1969 do 1989 in urednica *Bull. sci. Yugosl. A* od leta 1978 do 1989.

Mnoge generacije hrvaških geologov, magistrrov in doktorjev znanosti je črpalo njeno izredno znanje, ki ga je tako nesebično in dobrohotno razdajala. Tudi slovenski geologi in raziskovalci so bili v veliki meri deležni znanja iz njene zakladnice in njene nesebične pomoči pri paleontoloških raziskavah, ki so pripomogle k natančnejšim stratigrafskim razčlenitvam. Vso skrb je posvečala tudi našim študentom 3. stopnje in magistrantom, ki so pri njej poslušali mikropaleontologijo.

Slovensko geološko društvo je Vando Kochansky-Devidé že leta 1966 izvolilo za dopisno članico, Slovenska akademija znanosti in umetnosti pa leta 1975 za zunanjo dopisno članico. Bila je deležna priznanj doma in v tujini, najprej pa prav v Sloveniji, ko je skupaj z A. Ramovšem leta 1966 dobila nagrado Sklada Borisa Kidriča, leto kasneje nagrado Ruđer Bošković in leta 1975 nagrado Sveta za znanstveno delo Hrvaške za svoje življenjsko delo.

Čeprav je Vanda Kochansky-Devidé živela v Zagrebu, je vzdrževala tesne vezi s Šentjernejem (med drugim je tam nabirala miocenske okamnine in v Proteusu objavila članek o njih skupaj z zanimivo zgodovino raziskav tamkajšnjih najdišč) in Lenartom v Slovenskih goricah. Zelo rada je z možem obiskovala naš planinski svet, v katerem jo je posebno zanimala flora in je občudovala rastlinski svet; privlačili pa so jo tudi fosilni ostanki.

Ta drobec iz znanstvenega dela in življenja zavzete ter znanosti predane, skromne in srčno dobre Vande ne more dovolj osvetliti njenega obsežnega dela. Njeno delo bo vtakano kot ziahten prispevek v narodovo in občo naravoslovno zakladnico. Slovenska geologija in naravoslovje bosta s toplotno zahvalo ohranila v lepem spominu izvrstno paleontologinjo in plemenito ženo, cenjeno tudi daleč zunaj meja domovine, Vando Kochansky-Devidé.

Anton Ramovš